

ОСНОВНІ ДИСФУНКЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ОБ'ЄДНАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ХОЛДИНГОВОГО ТИПУ

Менів Ярослава Олександрівна,

аспірант кафедри господарського права,

Національний юридичний університет

імені Ярослава Мудрого,

Україна, м. Харків

e-mail: yaroslava_n3luba@ukr.net

ORCID_0000-0001-9824-4449

Статтю присвячено питанням створення в Україні холдингових структур серед господарських організацій великого бізнесу. Особливу увагу приділено правовому забезпеченню діяльності об'єднань асоційованих підприємств холдингового типу та оптимізація чинного законодавчого регулювання створення і функціонування холдингових компаній.

Ключові слова: господарська організація; холдинг; економічна концентрація; правовий статус компаній великого бізнесу.

Вступ. Доводиться констатувати, що сучасні економічні системи провідних держав світу характеризуються високим рівнем інтеграції господарюючих структур, наявністю тісної виробничої, господарської та фінансової взаємодії. Крім того, перехід до постіндустріального суспільства призвів до зміни конкурентних відносин на світових ринках. Тому національні економічні системи постають перед вибором оптимальної моделі розвитку, що має враховувати особливості їх господарської еволюції.

Це зумовлено тим, що успіх господарюючих організацій на міжнародних ринках залежить від їхньої ефективної взаємодії з вертикально пов'язаними підприємствами. Як показує практика, підвищення конкурентоспроможності даних підприємств досягається завдяки існуванню саме інтегрованих структур в Україні, що, крім того, свідчить про вигоди для зростання галузевих ринків. Саме тому в країні спостерігається тенденція до формування різних видів об'єднань підприємств.

З огляду на це важливим науковим і практичним завданням є здійснення

аналізу окремих питань господарсько-правового статусу об'єднань підприємств холдингового типу, які набувають усе більшого поширення як форма концентрації приватного капіталу. Адже головним стимулом для вертикальної інтеграції підприємства є можливість скоротити операційні витрати та збільшити прибутки. Основним привілеєм вищезгаданої інтеграції, як зазначає К. В. Плавшуда, є скорочення за її допомогою трансакційних витрат та зменшення непрямого оподаткування [4, с. 96].

Досвід країн з розвинутою економікою свідчить про те, що саме об'єднання підприємств холдингового типу є однією з організаційно-правових форм функціонування господарських організацій великого бізнесу – драйверів глобальної економіки, включаючи транснаціональні компанії. Це зумовлює актуальність даного дослідження. Крім того, вбачається необхідність у виділенні універсальних критеріїв для виокремлення компаній холдингового типу серед інших юридичних конструкцій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній юридичній літературі дослідженню даного питання приділяли увагу такі вчені, як О. Вінник, С. Грудницька, Д. В. Задихайло, І. В. Лукач, В. Михайлюк, К. В. Плавшуда, К. Стадник, І. С. Шиткіна та ін.

Метою статті є оцінка правового регулювання діяльності об'єднань асоційованих підприємств холдингового типу та оптимізація чинного законодавчого регулювання створення і функціонування холдингових компаній.

Як вбачається, без орієнтації на створення великих національних інтегрованих структур, які здатні ефективно функціонувати в умовах світової технологічної конкуренції, виникає загроза перетворення вітчизняних підприємств на периферійні виробничі потужності для обслуговування міжнародних альянсів. Це матиме негативні наслідки для економічного розвитку держави, національних інтересів та інноваційної безпеки [5]. Крім того, становленню вертикальної інтеграції перешкоджає відсутність законодавчої бази для здійснення ефективного державного управління.

Виклад основного матеріалу. Світова економіка переживає сьогодні епоху глобальної конкуренції. Вступ України до СОТ, до складу якої входять усі економічно розвинені держави, призвів до того, що втратили свою актуальність і відійшли в минуле закриті національні системи економіки. Дані процеси, як показує практика, зумовили необхідність випуску конкурентоспроможного на міжнародних ринках товару. Крім того, ефективно діяти в умовах світової глобалізації, як засвідчує досвід розвинених країн, можуть переважно господарські організації великого бізнесу, які спроможні акумулювати значні фінансові ресурси й можуть працювати з дуже великими обсягами унікальної продукції, зберігати та розвивати високі технології, концентрувати групи висококваліфікованого персоналу, створювати умови для високоєфективної праці. Системи суб'єктів господарської діяльності великого бізнесу здійснюють узгоджену економічну діяльність, що спрямована на посилення економічного впливу на ринку шляхом економічної концентрації, яка за таких умов набуває позитивного значення. Це відбувається у встановлених законом правових формах, а саме через створення так званих асоційованих підприємств, що дозволяє господарським організаціям великого бізнесу створювати у цілій низці галузей вітчизняної економіки олігополістичні структури розподілу потужностей шляхом об'єднанням економічних активів.

Слід зазначити, що на законодавчому рівні визнано декілька форм концентрації капіталу. Так, у гл. 12 Господарського кодексу України «Об'єднання підприємств» зазначено такі організаційно-правові форми, в яких можуть здійснювати господарську діяльність організації великого бізнесу: концерн, асоціації, корпорації, консорціуми, об'єднання підприємств холдингового типу та інші об'єднання. Отже, законодавець залишає цей перелік відкритим, що дає можливість у перспективі унормувати та утворювати об'єднання й інших типів.

Проте найчастіше організації великого бізнесу створюються у формі об'єднання компаній холдингового типу з розгалуженою системою корпоративних (дочірніх) підприємств, об'єднаних холдинговою компанією, за

рахунок тісного взаємозв'язку корпоративного типу між ними, що є найефективнішим інструментом досягнення стратегічно-тактичних цілей підприємств з потужною концентрацією капіталу. Це зумовлено тим, що господарські організації великого бізнесу, як правило, акумулюють значний капітал, а тому переваги створення холдингових і дочірніх компаній пов'язані з ефектом масштабу виробництва. Об'єднуючи виробничий потенціал різних підприємств і господарських організацій, холдингові компанії можуть досягти за рахунок зменшення витрат і перерозподілу прибутку більшої ефективності у своїй діяльності [3, с. 9]. Крім того, об'єднання в холдингову групу дозволяє консолідувати значні кошти, що у свою чергу полегшує проведення деяких процесів у бізнесі фірми, наприклад, рекламної компанії, розробки інноваційної продукції та налагодження випуску інноваційної продукції. Особливої актуальності холдингова форма набуває у випадку транснаціональних компаній, чії корпоративні підприємства утворюють виробничі ланцюги у глобальному масштабі.

Передумовами ж утворення холдингів є обставини, що дозволяють одній юридичній особі визначати рішення інших формально незалежних юридичних осіб або мати над ними економічний контроль [7, с. 54]

Слід визнати, що господарські об'єднання, які функціонують у вигляді асоціацій, більш пристосовані до вимог й особливостей ринкової економіки. Крім того, якщо асоційовані підприємства характеризуються наявністю відношення контролю-підпорядкування між членами, то господарські об'єднання інших типів не мають такої характеристики. У холдингових компаній це відбувається на основі організаційно-господарських повноважень, які виникають шляхом отримання корпоративних прав.

Також слід зазначити, що корпоративна система холдингу орієнтована на вертикальну інтеграцію для підтримки процесів управління верхнього рівня, таких як стратегічне планування, управління інвестиціями, фінансами і ризиками, а також охоплювати діяльність дочірніх підприємств з огляду на управління матеріальними ресурсами і витратами, що сприяє проведенню

єдиної виробничої та збутової політики [1, с. 41].

Враховуючи вищевикладене, метою законодавчого регулювання правових форм об'єднання господарських підприємств великого бізнесу має бути створення умов для перетворення холдингів на універсальну правову форму економічної концентрації.

Нормативне регулювання діяльності компаній холдингового типу закріплено у Законі України «Про холдингові компанії України» від 15.03.2006 р. (далі – Закон), проект якого на виконання Указу Президента України «Про невідкладні заходи щодо впорядкування діяльності державних(національних) акціонерних та холдингових компаній» розробив Кабінет Міністрів України у 2003 р. Крім того, окремі положення щодо об'єднань підприємств, які стосуються і правового статусу холдингів, містяться у Господарському кодексі України (далі – ГК), Законі України «Про акціонерні товариства» і в деяких підзаконних нормативно-правових актах.

Слід зазначити, що до прийняття Закону дані відносини регулював Указ Президента України «Про холдингові компанії, що створюються у процесі корпоратизації та приватизації» від 11.05.1994 р. № 224/94 (далі – Указ), який втратив чинність 2007 р. Слід зазначити, що цей Закон фактично дублює положення вищевказаного Указу. Проте його завданням було визначення порядку створення та діяльності державних холдингових компаній, що утворилися у процесі корпоратизації та приватизації. Тобто фактично предметом цього Закону стала специфічна ситуація реформування структур планової економіки на структури економіки ринкового типу в процесі приватизації. Дані положення на практиці неможливо застосувати до діяльності приватних холдингових компаній, які, як показує практика, утворювалися еволюційним шляхом або шляхом економічної експансії. Тому законодавець, приймаючи цей Закон, створив вакуум правового регулювання функціонування компаній, які концентрують великий приватний капітал. Таким чином, чинна редакція даного Закону вже вичерпала свій ресурс у процесі приватизації лівової частини державних виробничих активів і сам Закон історично вичерпав

або майже вичерпав свій регулятивний потенціал.

Крім того, певний відбиток на процедуру створення холдингової компанії накладає конкурентне законодавство, що пояснюється можливістю монополізації ринку внаслідок утворення холдингу. Засновник холдингової компанії зобов'язаний дістати згоду Антимонопольного комітету України на створення холдингової компанії. Проекти установчих документів і плани розміщення акцій холдингових компаній підлягають узгодженню з Антимонопольним комітетом України. Слід зазначити, що дані вимоги передбачені й нормами Закону України «Про захист економічної конкуренції», який передбачає одержання дозволу Антимонопольного комітету України на концентрацію суб'єктів господарювання. З вищезазначеного можна зробити висновок, що в Україні на сьогоднішній день процедура створення холдингових компаній є врегульованою на законодавчому рівні [6, с.136].

Аналіз чинного законодавства, а саме Закону України «Про холдингові компанії», доводить наявність в його тексті значних прогалин і недосконалостей. Як вбачається, Закон було прийнято для регулювання особливостей створення і функціонування фактично державних компаній, що створювалися внаслідок корпоратизації та приватизації цілих секторів в національній економіці.

Відповідно до ст. 1 Закону холдингова компанія – це відкрите акціонерне товариство, яке володіє, користується і розпоряджається холдинговими корпоративними пакетами акцій (часток, паїв) двох або більше корпоративних підприємств. А холдинговим корпоративним пакетом акцій Закон визначає пакет акцій(часток, паїв) корпоративного підприємства, що перевищує 50% чи становить величину, яка забезпечує право вирішального впливу на господарську діяльність корпоративного підприємства.

Аналіз законодавства ЄС показує, що чітке визначення поняття «холдингова компанія» відсутнє, хоча воно використовується. Холдингова компанія за своєю суттю не може бути об'єднанням підприємств, оскільки в американському та англійському праві – це компанія, яка здійснює контроль

над дочірніми компаніями. Більш того, компанія в англосаксонській системі права – це юридична особа, а група підприємств на чолі з холдинговою компанією не тільки не є юридичною особою, але відсутність такого статусу є однією з її переваг [8].

Слід зазначити, що викликає сумніви необхідність введення нового терміна «корпоративне підприємство». Крім того, із визначення поняття холдингової компанії, що містилося у п. 5 ст. 126 ГКУ, яка була змінена Законом України «Про холдингові компанії в Україні», стає зрозумілим, що до складу холдингової компанії входило дочірнє підприємство, що є акціонерними товариствами, тобто по суті є дочірніми підприємствами корпоративного типу. Зміни ж, які були внесені Законом, поглибили колізії статусу господарського товариства, дочірні підприємства якого не є акціонерними товариствами, тобто за своєю юридичною природою є дочірніми підприємствами унітарного типу. Отже, спостерігається ситуація, коли дочірні підприємства створюються одним засновником, який керує підприємством, але статутний фонд не поділено на частки.

Постає питання щодо спрощення так званої холдингізації. На практиці виникають ситуації, коли одна особа є власником декількох чи багатьох приватних підприємств і в результаті багатьох угод отримує значний дохід. У даному випадку відбувається концентрація великого капіталу, яку неможливо зафіксувати як єдину систему. Насправді ж усі ці підприємства працюють за однією стратегією інвестора.

Крім того, законодавець обмежує можливість створення холдингової компанії з дочірніми підприємствами лише у формі публічних акціонерних товариств, що мають корпоративні права. Проте для сучасних організаційно-правових форм великого бізнесу характерний еволюційний сценарій розвитку. Тому часто виникає ситуація, коли підприємства холдингову типу утворюються стихійно, шляхом об'єднання декількох господарюючих суб'єктів, які не завжди функціонують у формі публічного акціонерного товариства. Це можуть бути і просто приватні підприємства. Господарська організація, що створена у

будь-якій іншій організаційно-правовій формі, ніж публічне акціонерне товариство, навіть за умови володіння, користування та розпорядження холдинговими корпоративними пакетами акцій (часток, паїв) надзвичайно великої кількості відповідних підприємств, не може бути кваліфікована як холдингова компанія. Це не перешкоджає визнавати такі компанії асоційованими підприємствами, пов'язаними особами згідно із ГК України, Законом України «Про акціонерні товариства», Податковим кодексом України тощо.

Звідси доходимо висновку, що феномен холдингових груп законодавцем ураховано лише формально. Проте застосувати на практиці створену конструкцію для консолідації економічних активів немає можливості.

Аналіз Закону дозволяє зрозуміти, що законодавець не передбачив такий спосіб утворення холдингової компанії, як поглинання одного господарського суб'єкта іншим шляхом придбання контрольного пакета акцій першого, що здійснюється в тому числі в процесі приватизації, в результаті якого суб'єкт господарювання, що поглинає визнається холдинговою компанією, а поглинутий відповідно – дочірнім підприємством. На відміну від національного законодавства, в міжнародному праві відомий такий спосіб утворення холдингу, як укладення між підприємствами підприємницького договору про встановлення вирішальної залежності.

Крім того, виникає питання, чи є компанія холдинговою, якщо управляюча компанія володіє не 100 % акцій дочірніх підприємств, а, наприклад, 60 %, коли діє не так звана «чиста» схема утворення холдингу.

Слід зазначити, що недосконале правове регулювання діяльності великих суб'єктів господарювання призводить до зниження ефективності, а іноді – до унеможливлення контролю за їх діяльністю. Відтак залишається невирішеним питання правової природи субхолдингів, вертикальних холдингів як ускладненої ієрархічної структури. Закон не забезпечує, як свідчить практика, розуміння того, що насправді відбувається у структурі холдингового ланцюгу.

До того ж, недосконалість Закону яскраво можна проілюструвати на

прикладі регулювання діяльності аптечного бізнесу. Так, за даними IV Міжнародного фармацевтичного форуму, рівень конкуренції в аптечному ритейлі посилюється, відбувається укрупнення бізнесу, процеси консолідації прискорюються [9].

Постає питання: якою мірою Закон регулює діяльність таких потужних суб'єктів господарювання? Адже мережі аптек на фармацевтичному ринку діють як цілісні економічні системи-учасники ринку, які засновані єдиним власником, а відтак і проводять його виробничу й збутову політику. Тобто фактично це величезні холдинги, які мають ознаки контролю-підпорядкування у своїй діяльності, але юридично в таку організаційно-правову форму не оформлені й формально діють на ринку як окремі підприємства – юридичні особи.

Справедливо зазначити, що застосувати Закон до регулювання діяльності таких фармацевтичних компаній не вбачається можливим. Адже вимогу Закону до організаційно-правової форми корпоративного типу до дочірніх підприємств на практиці неможливо застосувати до аптечного бізнесу. Наприклад, один із лідерів аптечного бізнесу з отримання доходів «Аптека «Магнолія»» займає більше 7 % ринку. Компанія розвиває на вітчизняному ринку мережі «Аптека низьких цін», «Копійка» і «Благодія», загальна кількість торгових точок яких налічує 441 [10].

Усі ці суб'єкти господарювання не є підприємствами корпоративного типу, вони зареєстровані у формі приватних підприємств. Проте доводиться констатувати, що всі вони діють за єдиною економічною стратегією і є по суті цілісними підприємствами з відносинами контролю-підпорядкування фактично дочірніх підприємств з управляючою компанією. Через недосконалість правового регулювання нереально оцінити масштаби організаційно-господарського впливу керуючого центру на діяльність кожного учасника мережі аптек.

Отже, Закон не містить критеріїв для кваліфікації єдиної компанії, яка діє як холдинг. Адже по суті законодавство повинно містити обмеження правового

характеру, які б не давали можливості створювати єдиному засновнику безліч малих підприємств, які діють як єдиний господарюючий суб'єкт, при цьому часто користуючись пільгами, що надають малому бізнесу. Очевидно, що держава має фіскальний інтерес для врегулювання даної прогалини у Законі через те, що утворюючи безліч малих підприємств, засновник має право отримувати пільги від державних програм підтримки підприємств малого бізнесу. Але насправді ці ж малі підприємства фактично діють як потужний холдинг, який часто займає монопольне становище у тій чи іншій галузі економіки. Отже, чітке виділення кваліфікаційних критеріїв для суб'єктів малого бізнесу дозволить зробити їх діяльність більш прозорою.

Слід наголосити, що сьогодні ускладнюється прозорість правового регулювання діяльності величезних мереж, до складу яких входять велика кількість аптек, утворених у формі простих приватних підприємств. У даній ситуації очевидний публічний інтерес держави в ефективному регулюванні фармацевтичного бізнесу, що виявляється у конкурентоспроможності фармацевтичних компаній, їх можливості домінувати на ринку і зловживати монопольним становищем. Але вакуум правового регулювання організаційно-правових форм функціонування аптек не дозволяє зробити прозорим фармацевтичний ринок. Крім того, холдинг як правова форма існування господарських організацій великого бізнесу може стати ефективним інструментом у боротьбі з трансфертним ціноутворенням.

Також недосконалість правового регулювання діяльності холдингових компаній ставить під сумнів очевидність важливого критерію контролю-підпорядкування у відносинах між управляючою компанією та дочірніми підприємствами. Це стає особливо актуальним для відносин держави і господарської організації великого бізнесу, яка фактично існує у формі холдингу. Адже відбувається значна економічна концентрація, за якої підприємство виходить на макроекономічний рівень, а отже потрібно враховувати можливість такого суб'єкта господарювання впливати на певний сектор економіки держави чи на національну економічну систему в цілому.

Крім того, у даній ситуації необхідно враховувати особливий порядок переходу права власності на пакети акцій таких господарських організацій. Фактично це питання національної безпеки, щодо якого у Законі спостерігається вакуум правового регулювання.

Слід зазначити, що завдання законодавства нашої держави полягає в тому, щоб стимулювати інвесторів до легальної концентрації, яка можлива лише при створенні холдингових компаній, коли є гарантії економічної безпеки.

Висновки. 1. Найчастіше організації великого бізнесу створюються у формі об'єднання компаній холдингового типу з розгалуженою системою корпоративних (дочірніх) підприємств, об'єднаних холдинговою компанією, що є найефективнішим інструментом здобуття стратегічно-тактичних цілей підприємств з потужною концентрацією капіталу. У зв'язку з цим з точки зору правової політики держави у даній сфері слід зосередитись на суттєвому вдосконаленні законодавчого регулювання холдингових відносин на відміну від спроб розробити організаційно-правові форми промислово-фінансових груп або господарських об'єднань підприємств.

2. На жаль, чинна редакція Закону вже вичерпала свій ресурс у процесі приватизації лівової частини державних виробничих активів. Закон історично вичерпав або майже вичерпав свій регулятивний потенціал, а для регулювання холдингових відносин у приватному секторі національної економіки даний нормативно-правовий акт фактично не пристосований.

3. Феномен холдингових груп законодавцем ураховано лише формально:

а) законодавець обмежує можливість створення холдингової компанії з дочірніми підприємствами лише у формі публічних акціонерних товариств, що мають корпоративні права. Проте для сучасних організаційно-правових форм великого бізнесу характерний еволюційний сценарій розвитку. Тому часто виникає ситуація, за якої підприємства холдингового типу утворюються стихійно, шляхом об'єднання декількох господарюючих суб'єктів, які не завжди функціонують у формі публічного акціонерного товариства. Це можуть

бути і просто приватні підприємства. Отже, фактично такі підприємства виконують функцію холдингу. Тому, як вбачається, доцільно закріпити на законодавчому рівні умови, за яких під холдинги мають підпадати всі підприємства, між якими є відносини контролю-підпорядкування і які виступають за узгодженою стратегією на ринку, як єдине господарське підприємство;

б) залишається невирішеним питання правової природи субхолдингів, вертикальних холдингів як ускладненої ієрархічної структури. Закон не забезпечує, як свідчить практика, розумінню того, що насправді відбувається у структурі холдингового ланцюгу. Крім того, у даній ситуації постає питання відповідальності холдингової компанії за зобов'язаннями так званих дочірніх, а іноді внучатих, підприємств;

в) значна економічна концентрація капіталу виводить господарське підприємство на макроекономічний рівень, а отже потрібно враховувати можливість такого суб'єкта господарювання впливати на певний сектор економіки держави, а в окремих випадках – і на національну економічну систему в цілому. У даній ситуації потрібно враховувати особливий порядок переходу права власності на пакети акцій таких господарських організацій. Це фактично є питання національної безпеки й підтверджує наявність публічного інтересу держави в регулюванні діяльності підприємств великого бізнесу. Проте у даному аспекті спостерігається вакуум правового регулювання у законодавстві.

Список літератури:

1. Господарський кодекс України: Закон України від 06.01.2018 р. № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18–22. Ст. 144.
2. Про холдингові компанії в Україні: Закон України від 15.03.2006 р. № 3528-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 34. Ст. 291.
3. Про холдингові компанії, що створюються у процесі корпоратизації та приватизації: Указ Президента України від 11.05.1994 р. № 224/94. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/224/94> (дата звернення: 17.03.2018).
4. Плавшуда К. В. Формування вертикально інтегрованих холдингових структур у металургійній промисловості України. *Юрист України*. 2013. № 2 (23). Ст. 96-101.
5. Лазаренко М. П. Інтеграційні процеси корпоративних структур в системі економічних відносин. *Всеукраїнський науково-виробничий журнал*. № 5. 2013. С. 100.
6. Лукач І. В. Правове становище холдингових компаній: монографія. Київ: Юрінком

Інтер, 2008. – 240 с.

7. Шиткина И. С. Правовое регулирование организации и деятельности холдинга как формы предпринимательского объединения: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Москва, 2006. 54 с.

8. Хрептак В. І. Правовий статус холдингової компанії в Україні. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/4589/1/Hreptak.pdf> (дата звернення: 17.03.2018).

9. Горбунова К. Аптеки світу–2017: перетворення фармринку після кризи. URL: <https://www.apteka.ua/article/415328?print> (дата звернення: 17.03.2018).

10. Шомін Михайло. Правовий статус холдингових компаній: проблеми та перспективи. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2285> (дата звернення: 17.03.2018).

11. ТОП-10 самых доходных аптек Украины. URL: <https://delo.ua/business/top-10-aptechnyh-setej-ukrainy-324373/> (дата звернення: 17.03.2018).

References:

1. Hospodarskyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 06.01.2018 r. № 436-IV. (2003.). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 18–22, 144.

2. Pro kholdynhovi kompanii v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 15.03.2006 r. № 3528-IV. (2006). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 34, art. 291.

3. Pro kholdynhovi kompanii, shcho stvoriuiutsia u protsesi korporatyzatsii ta pryvatyzatsii: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 11.05.1994 r. № 224/94. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/224/94>.

4. Plavshuda, K.V. (2013). Formuvannia vertykalno intehrovanykh kholdynhovykh struktur u metalurhiinii promyslovosti Ukrainy. *Yuryst Ukrainy*, 2 (23), art. 96–101 [in Ukrainian].

5. Lazarenko, M.P. (2013). Intehratsiini protsesy korporatyvnykh struktur v systemi ekonomichnykh vidnosyn. *Vseukrainskyi naukovy-vyrobnychiy zhurnal*, 5, 100 [in Ukrainian].

6. Lukach, I.V. (2008). Pravove stanovyshe kholdynhovykh kompanii. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].

7. Shitkina, I.S. (2006). Pravovoe regulirovanie organizatsii i deyatelnosti holdinga kak formy predprinimatelskogo ob'edineniya. *Extended abstract of candidate's thesis*. Moscow [in Russian].

8. Khreptak, V.I. Pravovyi status kholdynhovoї kompanii v Ukraini. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/4589/1/Hreptak.pdf> [in Ukrainian].

9. Horbunova, K. Apteky svitu–2017: peretvorennia farmrynku pislia kryzy. URL: <https://www.apteka.ua/article/415328?print>.

10. Shomin Mykhailo. Pravovyi status kholdynhovykh kompanii: problemy ta perspektyvy. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2285> [in Ukrainian].

11. TOP-10 samyihkh dokhodnyihkh aptek Ukrainy. URL: <https://delo.ua/business/top-10-aptechnyh-setej-ukrainy-324373/> [in Russian].

Менив Я. А. Основные дисфункции законодательства Украины об объединениях предприятий холдингового типа.

Статья посвящена вопросам создания в Украине холдинговых структур среди хозяйственных организаций крупного бизнеса. Особое внимание уделено правовому обеспечению деятельности объединений ассоциированных предприятий холдингового типа и оптимизация действующего законодательного регулирования создания и функционирования холдинговых компаний.

Ключевые слова: хозяйственная организация; организационно-правовая форма; холдинг; экономическая концентрация; правовой статус компаний большого бизнеса.

Meniv Ya. O. Main dysfunctions of the legislation of Ukraine on association of holding type enterprises.

The article is devoted to the questions of creation of holding structures in Ukraine among large business enterprises. Particular attention is paid to the legal maintenance of associations of associated enterprises of holding type and optimization of the current legislative regulation of the creation and operation of holding companies.

Keywords: economic organization; holding, economic concentration; legal status of large business companies; the legal status of large business companies.

Надійшла до редколегії 20.04.2018 р.

